

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Виконав:

студент 4 курсу групи 472-3

денної форми навчання

спеціальності 072 «Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий ринок»

Янчак Денис Петрович _____

Керівник:

асистент кафедри фінансів і кредиту,

к.е.н. Собкова Наталія Дмитрівна _____

*До захисту допущено на засіданні кафедри
протокол № _____ від _____ червня 2026 р.*

*Завідувач кафедри фінансів і кредиту
_____ доц. Харабара В.М.*

Чернівці – 2026

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ.....	6
1.1. Економічна сутність та роль державного фінансового контролю в системі управління державними фінансами.....	6
1.2. Нормативно-правове забезпечення державного фінансового контролю в Україні.....	12
1.3. Зарубіжний досвід організації державного фінансового контролю та можливості його адаптації в Україні.....	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ ДЕРЖАВНОЇ АУДИТОРСЬКОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ).....	23
2.1. Організаційно-функціональна характеристика Державної аудиторської служби України.....	23
2.2. Аналіз результатів діяльності Державної аудиторської служби України у сфері державного фінансового контролю.....	27
2.3. Оцінка ефективності контрольних заходів та впливу державного фінансового контролю на управління бюджетними ресурсами.....	35
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ.....	41
3.1. Проблеми функціонування системи державного фінансового контролю в сучасних умовах.....	41
3.2. Напрями удосконалення діяльності Державної аудиторської служби України.....	45
3.3. Перспективи розвитку державного фінансового контролю в Україні з урахуванням європейського досвіду	48
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58

ВСТУП

В умовах трансформації системи управління державними фінансами, поглиблення євроінтеграційних процесів та реалізації масштабних програм післявоєнного відновлення України особливого значення набуває забезпечення ефективного використання державних фінансових ресурсів. Одним із основних інструментів досягнення цієї мети є державний фінансовий контроль, який спрямований на забезпечення законності, прозорості, економності та результативності управління публічними фінансами.

Сучасний етап розвитку України характеризується значним зростанням обсягів бюджетних видатків, залученням міжнародної фінансової допомоги та необхідністю фінансування заходів оборонного характеру, соціального захисту населення й відновлення пошкодженої інфраструктури. За таких умов особливої актуальності набуває підвищення ефективності діяльності органів державного фінансового контролю, насамперед Державної аудиторської служби України, яка забезпечує реалізацію державної політики у сфері контролю за використанням державних фінансових ресурсів.

Проблематика державного фінансового контролю є предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. Значний внесок у розвиток теоретичних і методичних засад державного фінансового контролю зробили О. Василик, В. Опарін, І. Стефанюк, Л. Савченко, В. Шевчук, О. Кириленко, Т. Єфименко, С. Юрій та інші вчені. Водночас сучасні виклики, пов'язані з цифровізацією державного управління, необхідністю посилення контролю за використанням міжнародної фінансової допомоги та адаптацією національної системи контролю до стандартів Європейського Союзу, зумовлюють потребу в подальших наукових дослідженнях зазначеної проблематики.

Актуальність теми кваліфікаційної роботи обумовлена необхідністю підвищення ефективності державного фінансового контролю в умовах

воєнного стану, реформування системи публічних фінансів та реалізації курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних і практичних засад функціонування державного фінансового контролю, оцінювання ефективності діяльності Державної аудиторської служби України та розроблення пропозицій щодо вдосконалення механізмів державного фінансового контролю.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання дослідження:

- розкрити економічну сутність та значення державного фінансового контролю;
- дослідити нормативно-правові та організаційні засади функціонування системи державного фінансового контролю в Україні;
- охарактеризувати роль і місце Державної аудиторської служби України в системі державного фінансового контролю;
- проаналізувати результати діяльності Державної аудиторської служби України у сфері державного фінансового контролю;
- здійснити оцінювання ефективності державного фінансового контролю на основі результатів діяльності Державної аудиторської служби України;
- визначити основні проблеми функціонування системи державного фінансового контролю в сучасних умовах;
- обґрунтувати напрями вдосконалення діяльності Державної аудиторської служби України;
- розробити пропозиції щодо розвитку державного фінансового контролю в Україні з урахуванням європейського досвіду.

Об'єктом дослідження є система державного фінансового контролю в Україні.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, організаційних та практичних аспектів забезпечення ефективності державного фінансового контролю на прикладі діяльності Державної аудиторської служби України.

У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання, зокрема методи аналізу та синтезу, системного підходу, порівняння, узагальнення, економіко-статистичного аналізу, графічний метод, а також методи табличного та аналітичного опрацювання інформації.

Інформаційну базу дослідження становили нормативно-правові акти України, офіційні матеріали Державної аудиторської служби України, статистичні дані щодо результатів її діяльності за 2023-2025 роки, наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених, матеріали міжнародних організацій, а також офіційні інформаційні ресурси органів державної влади.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання запропонованих рекомендацій для вдосконалення механізмів державного фінансового контролю, підвищення результативності діяльності Державної аудиторської служби України та розвитку системи управління державними фінансами відповідно до європейських стандартів.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. У першому розділі досліджено теоретичні засади державного фінансового контролю. У другому розділі здійснено аналіз діяльності Державної аудиторської служби України та оцінено ефективність державного фінансового контролю. У третьому розділі визначено проблеми функціонування системи державного фінансового контролю та обґрунтовано напрями її вдосконалення з урахуванням європейського досвіду.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

1.1. Економічна сутність та роль державного фінансового контролю в системі управління державними фінансами

В умовах трансформації економічної системи України, поглиблення процесів європейської інтеграції та необхідності забезпечення ефективного використання державних фінансових ресурсів особливого значення набуває державний фінансовий контроль. Його функціонування спрямоване на забезпечення законності, результативності та прозорості процесів формування, розподілу і використання державних та місцевих фінансових ресурсів, що є важливою передумовою фінансової стабільності держави та сталого соціально-економічного розвитку.

Державний фінансовий контроль є складовою системи державного управління та одним із ключових інструментів реалізації фінансової політики держави. Його основне призначення полягає у виявленні відхилень від встановлених норм і стандартів у процесі управління державними фінансами, попередженні фінансових порушень, забезпеченні економного та ефективного використання бюджетних коштів, державного і комунального майна.

У науковій літературі державний фінансовий контроль розглядається як система заходів, форм і методів спостереження та перевірки фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання, органів державної влади та місцевого самоврядування щодо законності, доцільності та ефективності використання фінансових ресурсів. Такий підхід дозволяє розглядати контроль не лише як механізм виявлення порушень, а й як важливий елемент управлінського процесу, спрямований на підвищення результативності діяльності органів публічної влади.

Розглянемо більш детальніше погляди науковців щодо розкриття сутності поняття «державний фінансовий контроль» (табл. 1.1). Так, на думку О. Шевчука, державний фінансовий контроль є важливим елементом системи державного управління, який забезпечує реалізацію контрольної функції держави та сприяє підвищенню ефективності використання фінансових ресурсів держави [31].

Таблиця 1.1

Наукові підходи до визначення сутності державного
фінансового контролю

Автор	Трактування державного фінансового контролю
О. Шевчук	Державний фінансовий контроль є складовою системи державного управління та механізмом забезпечення фінансової дисципліни
І. Стефанюк	Визначає державний фінансовий контроль як функцію державного управління, спрямовану на забезпечення законності, ефективності та результативності управління державними фінансами.
В. Опарін	Трактує державний фінансовий контроль як систему заходів щодо перевірки фінансових процесів і операцій з метою забезпечення фінансової дисципліни та раціонального використання ресурсів.
Ю. Коваленко, І. Скуратівська	Система контролю за формуванням і використанням державних фінансових ресурсів
Л. Савченко	Підкреслює превентивний характер державного фінансового контролю та його роль у підвищенні ефективності державного управління.
О. Кириленко	Визначає державний фінансовий контроль як механізм забезпечення прозорості та підзвітності використання державних фінансових ресурсів.
О. Манойленко	Система взаємопов'язаних контрольних елементів у сфері державних фінансів
Л. Чернявська	Сукупність контрольних заходів щодо управління державними фінансовими

*Складено автором на основі наукових праць вітчизняних учених.

Ю. Коваленко та І. Скуратівська розглядають державний фінансовий контроль як систему фінансових відносин, спрямованих на забезпечення законності, доцільності та ефективності управління державними фінансовими ресурсами [12, с.75].

Сучасні наукові дослідження свідчать, що державний фінансовий контроль доцільно розглядати не лише як перевірочну діяльність, а як комплексний інструмент управління державними фінансами та забезпечення економічної безпеки держави [10].

На переконання В. Войтенка, фінансовий контроль є невід'ємною складовою системи державного управління, оскільки забезпечує дотримання встановлених правил формування, розподілу та використання фінансових ресурсів [3, с.101].

Аналіз наукових підходів свідчить про відсутність єдиного трактування сутності державного фінансового контролю. Одні науковці акцентують увагу на контрольній функції та забезпеченні законності фінансових операцій, інші розглядають його як важливий елемент державного управління, спрямований на підвищення ефективності використання фінансових ресурсів. Водночас усі підходи об'єднує розуміння державного фінансового контролю як інструменту забезпечення фінансової дисципліни, прозорості та підзвітності у сфері управління державними фінансами.

На основі узагальнення наукових підходів пропонуємо розглядати державний фінансовий контроль як комплексну систему організаційних, правових та економічних заходів, спрямованих на забезпечення законності, ефективності, результативності та прозорості формування, розподілу й використання державних фінансових ресурсів шляхом здійснення контрольних, аудиторських та аналітичних процедур.

Економічна сутність державного фінансового контролю проявляється через його функції, серед яких провідне місце займають контрольна, превентивна, інформаційна, аналітична та профілактична функції (рис. 1.1).

Контрольна функція передбачає перевірку дотримання вимог бюджетного, податкового, фінансового та іншого законодавства під час використання державних фінансових ресурсів. Вона забезпечує виявлення фактів нецільового використання коштів, фінансових порушень, недоліків у веденні бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Рис. 1.1. Функції державного фінансового контролю (складено автором)

Превентивна функція спрямована на запобігання можливим порушенням ще до моменту їх виникнення шляхом удосконалення механізмів внутрішнього контролю та підвищення відповідальності розпорядників бюджетних коштів.

Інформаційна функція полягає у формуванні достовірної інформації про стан управління державними фінансами, що використовується органами влади для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Аналітична функція забезпечує оцінювання ефективності використання фінансових ресурсів, виявлення причин виникнення фінансових порушень та розроблення заходів щодо їх усунення.

Профілактична функція сприяє підвищенню фінансової дисципліни та формуванню належної системи управління державними ресурсами шляхом впровадження рекомендацій за результатами контрольних заходів.

Важливе значення має також класифікація державного фінансового контролю за різними ознаками. Залежно від часу проведення виділяють попередній, поточний та наступний контроль [9]. Попередній контроль

здійснюється до проведення фінансових операцій і спрямований на попередження можливих порушень. Поточний контроль проводиться безпосередньо в процесі виконання фінансових операцій. Наступний контроль передбачає перевірку вже здійснених операцій з метою оцінювання їх законності та ефективності.

За суб'єктами здійснення державний фінансовий контроль поділяється на зовнішній та внутрішній [12]. Зовнішній контроль здійснюється спеціально уповноваженими державними органами, тоді як внутрішній контроль реалізується безпосередньо в установах та організаціях через систему внутрішнього аудиту та внутрішнього контролю.

У сучасних умовах особливої актуальності набуває концепція управління державними фінансами на основі результатів, що передбачає перехід від контролю виключно законності використання коштів до оцінювання ефективності, результативності та економності їх використання. Такий підхід відповідає міжнародним стандартам державного аудиту та принципам належного врядування, які активно впроваджуються в Україні в межах реформування системи державного фінансового контролю.

Державний фінансовий контроль є важливим елементом механізму управління державними фінансами та виконує роль інструменту забезпечення законності, ефективності та результативності використання фінансових ресурсів держави. Його функціонування охоплює всі стадії бюджетного процесу – від планування та розподілу фінансових ресурсів до оцінювання результатів їх використання. У сучасних умовах державний фінансовий контроль розглядається не лише як засіб виявлення фінансових порушень, а й як механізм попередження ризиків, підвищення якості управлінських рішень та забезпечення прозорості діяльності органів державної влади.

Особливістю сучасної системи державного фінансового контролю є її багаторівневий характер, який передбачає взаємодію різних суб'єктів контролю, що здійснюють зовнішній та внутрішній контроль за

формуванням, розподілом і використанням державних фінансових ресурсів. Така взаємодія забезпечує комплексний підхід до контролю за державними фінансами та сприяє зміцненню фінансової дисципліни в державному секторі економіки.

З метою узагальнення місця державного фінансового контролю в системі управління державними фінансами, а також визначення його основних суб'єктів і результатів впливу, на рисунку 1.2 представлено структуру системи державного фінансового контролю в Україні.

Рис. 1.2. Система державного фінансового контролю в управлінні державними фінансами

Як видно з рисунка 1.2, державний фінансовий контроль займає центральне місце в системі управління державними фінансами, забезпечуючи взаємозв'язок між процесами формування, розподілу та використання

фінансових ресурсів. Реалізація контрольних заходів уповноваженими органами сприяє підвищенню рівня фінансової дисципліни, забезпеченню законності використання бюджетних коштів, мінімізації фінансових ризиків та вдосконаленню механізмів державного управління.

Особливого значення державний фінансовий контроль набуває в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення країни, коли ефективність використання державних ресурсів є одним із ключових чинників забезпечення фінансової стійкості держави. За таких умов забезпечення прозорості та підзвітності використання державних коштів стає одним із ключових чинників збереження фінансової стійкості держави, підтримання довіри міжнародних партнерів та ефективного використання міжнародної фінансової допомоги.

Таким чином, державний фінансовий контроль є невід'ємною складовою системи управління державними фінансами, яка забезпечує законність, ефективність та результативність використання фінансових ресурсів держави. Його роль полягає не лише у виявленні фінансових порушень, а й у формуванні передумов для підвищення якості державного управління, зміцнення фінансової дисципліни та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку країни.

1.2. Нормативно-правове забезпечення державного фінансового контролю в Україні

Державний фінансовий контроль є одним із вагомих інструментів реалізації фінансової політики держави, ефективність якого значною мірою залежить від якості нормативно-правового регулювання. Саме законодавча база визначає організаційні засади функціонування системи контролю, повноваження контролюючих органів, порядок проведення контрольних заходів та механізми реагування на виявлені порушення. В умовах

реформування системи державного управління та адаптації українського законодавства до стандартів Європейського Союзу питання вдосконалення нормативно-правового забезпечення державного фінансового контролю набуває особливої актуальності [6, с. 36].

На думку І. Б. Стефанюка, ефективність державного фінансового контролю безпосередньо залежить від чіткості законодавчого визначення його завдань, функцій та інструментів реалізації, оскільки саме правова невизначеність часто стає причиною дублювання повноважень контролюючих органів і зниження результативності контрольних заходів [29, с. 13]. Аналогічної позиції дотримується Л. В. Гуцаленко, яка зазначає, що нормативно-правова база має забезпечувати не лише законність контрольної діяльності, а й створювати умови для впровадження сучасних підходів до державного аудиту та оцінювання ефективності використання бюджетних ресурсів [6, с. 42].

Система нормативно-правового забезпечення державного фінансового контролю в Україні має багаторівневий характер і включає Конституцію України, кодекси, закони України, постанови Кабінету Міністрів України, нормативні документи Міністерства фінансів України та міжнародні стандарти державного аудиту (табл. 1.2) [16].

Фундаментом правового регулювання виступає Конституція України, яка визначає основні засади функціонування бюджетної системи держави та закріплює повноваження органів, уповноважених здійснювати контроль за використанням державних фінансових ресурсів. Зокрема, відповідно до статті 98 Конституції України контроль за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням здійснює Рахункова палата від імені Верховної Ради України [20]. Таким чином, на конституційному рівні закріплюється необхідність забезпечення незалежного зовнішнього контролю за державними фінансами.

Важливе місце в системі нормативно-правового забезпечення державного фінансового контролю займає Бюджетний кодекс України. Його

положення регламентують організацію бюджетного процесу, визначають права та обов'язки учасників бюджетних відносин, встановлюють механізми внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в бюджетних установах, а також передбачають відповідальність за порушення бюджетного законодавства [2]. Саме Бюджетний кодекс формує правові засади контролю за використанням бюджетних коштів на всіх стадіях бюджетного процесу.

Таблиця 1.2

Нормативно-правове забезпечення державного фінансового контролю в
Україні

Нормативно-правовий акт	Основний зміст	Значення для системи державного фінансового контролю
Конституція України [16]	Визначає конституційні засади функціонування бюджетної системи та повноваження органів державної влади	Формує правову основу здійснення зовнішнього державного фінансового контролю
Бюджетний кодекс України [2]	Регулює бюджетний процес, визначає механізми внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту	Забезпечує контроль за формуванням та використанням бюджетних коштів
Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» [18]	Визначає правові та організаційні засади державного фінансового контролю	Є базовим нормативним актом у сфері державного фінансового контролю
Закон України «Про Рахункову палату» [20]	Визначає статус, завдання та повноваження Рахункової палати	Регламентує здійснення зовнішнього державного аудиту
Закон України «Про публічні закупівлі» [19]	Встановлює механізми проведення закупівель та їх моніторингу	Забезпечує контроль за використанням бюджетних коштів у сфері закупівель
Постанова КМУ «Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України» [16]	Визначає правовий статус, функції та повноваження ДАСУ	Регламентує діяльність головного органу державного фінансового контролю
Національні стандарти внутрішнього аудиту [17]	Визначають правила організації внутрішнього аудиту у державному секторі	Сприяють підвищенню ефективності внутрішнього контролю
Міжнародні стандарти INTOSAI (ISSAI) [40]	Визначають міжнародні принципи державного аудиту	Забезпечують гармонізацію національної системи контролю з міжнародними практиками

Ключовим нормативно-правовим актом у сфері державного фінансового контролю є Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні». Закон визначає правові та організаційні засади функціонування органів державного фінансового контролю, їх завдання, функції та повноваження. Відповідно до цього закону основними завданнями державного фінансового контролю є перевірка законності та ефективності використання державних фінансових ресурсів, збереження державного майна, достовірності бухгалтерського обліку та фінансової звітності [18].

Особливу роль у реалізації державної політики у сфері фінансового контролю відіграє Державна аудиторська служба України. Правовий статус, завдання та функції цього органу визначаються Положенням про Державну аудиторську службу України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України № 43 від 03.02.2016 р. Відповідно до зазначеного документа ДАСУ забезпечує реалізацію державної політики у сфері державного фінансового контролю через проведення державних фінансових аудитів, інспектувань, перевірок закупівель та моніторингу публічних закупівель [16].

Суттєвий вплив на розвиток нормативно-правового забезпечення державного фінансового контролю справило прийняття Закону України «Про публічні закупівлі». Запровадження електронної системи закупівель Prozorro значно підвищило рівень відкритості використання бюджетних коштів та створило нові можливості для здійснення моніторингу закупівель органами державного фінансового контролю [19]. У сучасних умовах моніторинг закупівель є одним із найбільш результативних інструментів попередження фінансових порушень.

Водночас науковці звертають увагу на наявність певних проблем у чинному нормативно-правовому забезпеченні державного фінансового контролю. Так, Ю. М. Коваленко зазначає, що окремі положення законодавства характеризуються дублюванням контрольних функцій між різними органами державної влади, що ускладнює координацію їх діяльності

та призводить до нераціонального використання контрольних ресурсів [12, с. 77]. Крім того, залишається актуальною проблема недостатньої узгодженості національного законодавства із міжнародними стандартами державного аудиту.

У контексті європейської інтеграції України особливого значення набуває впровадження міжнародних стандартів INTOSAI та концепції Public Internal Financial Control (PIFC), яка використовується в країнах Європейського Союзу. Зазначені стандарти передбачають перехід від традиційного контролю законності до оцінювання ефективності, результативності та економності використання державних ресурсів [40]. Впровадження ризик-орієнтованого підходу та розвиток внутрішнього аудиту розглядаються як важливі напрями модернізації системи державного фінансового контролю.

Особливості функціонування системи державного фінансового контролю в умовах воєнного стану зумовили необхідність внесення змін до низки нормативно-правових актів, пов'язаних із використанням бюджетних коштів та міжнародної фінансової допомоги. При цьому одним із головних завдань залишається забезпечення належного контролю за використанням коштів державного бюджету, спрямованих на потреби оборони, безпеки та післявоєнного відновлення країни [16].

Відповідно до вищерозглянутого огляду нормативно-правового забезпечення державного фінансового контролю в Україні, можна виокремити також і ряд проблем, а саме:

- 1) дублювання окремих контрольних повноважень між ДАСУ, Рахунковою палатою та іншими органами контролю;
- 2) часті зміни бюджетного законодавства в умовах воєнного стану;
- 3) недостатня гармонізація окремих нормативних актів із стандартами ISSAI;
- 4) наявність прогалин у нормативному регулюванні цифрового аудиту та використання аналітичних інформаційних систем;

- 5) обмежені механізми відповідальності за невиконання рекомендацій органів державного фінансового контролю тощо.

Отже, нормативно-правове забезпечення державного фінансового контролю в Україні являє собою складну багаторівневу систему законодавчих та підзаконних актів, яка постійно вдосконалюється відповідно до сучасних викликів та міжнародних вимог. Незважаючи на суттєві досягнення у сфері реформування державного фінансового контролю, актуальними залишаються питання гармонізації законодавства з європейськими стандартами, усунення дублювання контрольних функцій та підвищення ефективності діяльності органів державного фінансового контролю.

1.3. Зарубіжний досвід організації державного фінансового контролю та можливості його адаптації в Україні

В умовах глобалізації економічних процесів та інтеграції України до європейського економічного простору особливого значення набуває вивчення зарубіжного досвіду організації державного фінансового контролю. Ефективне функціонування системи контролю за використанням державних фінансових ресурсів є важливою передумовою забезпечення фінансової стабільності, підвищення рівня довіри суспільства до органів влади та формування прозорого механізму управління державними фінансами. Саме тому одним із ключових напрямів реформування вітчизняної системи державного фінансового контролю є адаптація кращих міжнародних практик до національних умов господарювання [29, с.15].

Світовий досвід свідчить, що ефективність державного фінансового контролю значною мірою залежить від рівня незалежності контрольних органів, чіткого розмежування їх повноважень, впровадження ризик-орієнтованих підходів та використання сучасних цифрових технологій

аудиту. При цьому в більшості розвинених країн контрольна діяльність поступово трансформувалася від традиційної моделі перевірки законності фінансових операцій до комплексного оцінювання ефективності, результативності та економності використання державних ресурсів [10].

Важливу роль у формуванні сучасних підходів до державного фінансового контролю відіграє діяльність Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI), яка розробила систему міжнародних стандартів державного аудиту ISSAI. Відповідно до зазначених стандартів основною метою державного аудиту є не лише виявлення фінансових порушень, а й сприяння підвищенню якості державного управління, удосконаленню бюджетного процесу та забезпеченню ефективного використання публічних коштів [42].

Однією з найбільш ефективних моделей державного фінансового контролю вважається система, що функціонує у Великій Британії. Центральне місце в ній займає National Audit Office (NAO), який здійснює незалежний аудит діяльності державних органів та використання бюджетних коштів. Особливістю британської моделі є широке застосування аудиту ефективності (Value for Money Audit), що передбачає оцінювання економності, ефективності та результативності державних програм. При цьому основна увага приділяється не лише виявленню порушень, а й пошуку резервів підвищення якості державного управління [44].

Позитивний досвід організації державного фінансового контролю демонструє також Німеччина. Федеральна рахункова палата Німеччини (Bundesrechnungshof) має високий рівень незалежності від виконавчої влади та здійснює аудит використання коштів федерального бюджету. Особливістю німецької моделі є тісний зв'язок контрольної діяльності з процесом бюджетного планування. Результати аудитів активно використовуються під час підготовки бюджетних рішень та оцінювання ефективності реалізації державних програм [38].

У Франції функції зовнішнього державного фінансового контролю виконує Рахункова палата (Cour des comptes), яка поєднує контрольні та консультативні функції. Важливою особливістю французької моделі є високий рівень відкритості результатів аудиторських перевірок. Звіти Рахункової палати публікуються у відкритому доступі та широко використовуються громадськістю для оцінювання діяльності органів державної влади [35].

Значний інтерес для України становить досвід Польщі, яка, як і Україна, здійснювала реформування системи державного фінансового контролю в умовах трансформації економіки та інтеграції до Європейського Союзу. Верховна контрольна палата Польщі (Najwyższa Izba Kontroli) здійснює незалежний аудит діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. Одним із ключових напрямів реформування польської системи фінансового контролю стало впровадження концепції державного внутрішнього фінансового контролю (Public Internal Financial Control – PIFC), рекомендованої Європейською Комісією [43].

Концепція PIFC базується на трьох взаємопов'язаних складових: внутрішньому контролі керівника установи, функціонально незалежному внутрішньому аудиті та централізованій гармонізації системи внутрішнього контролю. Практика країн Європейського Союзу свідчить, що саме така модель дозволяє забезпечити ефективне управління бюджетними ресурсами та мінімізувати ризики фінансових порушень [42].

Важливою тенденцією розвитку державного фінансового контролю у розвинених країнах є цифровізація контрольної діяльності. Використання технологій Big Data, автоматизованого аналізу ризиків, штучного інтелекту та інформаційно-аналітичних платформ дає змогу здійснювати безперервний моніторинг фінансових операцій та своєчасно виявляти потенційні порушення. Наприклад, у США система Government Accountability Office (GAO) активно використовує сучасні аналітичні інструменти для оцінювання ефективності федеральних програм та управління державними фінансами [8].

Порівняльний аналіз зарубіжного досвіду свідчить, що найбільш ефективні системи державного фінансового контролю ґрунтуються на таких принципах: незалежність контрольних органів, ризик-орієнтований підхід до планування контрольних заходів, пріоритет аудиту ефективності над каральними функціями, відкритість результатів контролю та активне використання сучасних цифрових технологій (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Порівняльна характеристика систем державного фінансового контролю
в окремих країнах світу

Країна	Вищий орган державного фінансового контролю	Основні функції	Особливості організації контролю	Практична цінність для України
Велика Британія	National Audit Office (NAO)	Фінансовий аудит, аудит відповідності, аудит ефективності (Value for Money Audit)	Високий рівень незалежності від виконавчої влади; акцент на оцінці результативності державних програм	Розширення практики аудиту ефективності та оцінки результативності використання бюджетних коштів
Німеччина	Bundesrechnungshof (Федеральна рахункова палата)	Контроль використання коштів федерального бюджету, оцінка ефективності держ. програм	Тісний зв'язок результатів аудиту з бюджетним плануванням	Посилення взаємозв'язку між результатами аудиту та бюджетним процесом
Франція	Cour des comptes (Рахункова палата)	Фінансовий аудит, аудит ефективності, оцінка діяльності державних установ	Високий рівень публічності та відкритості результатів контрольної діяльності	Підвищення прозорості діяльності контрольних органів та сусп. контролю
Польща	Najwyższa Izba Kontroli (Верховна контрольна палата)	Зовнішній державний аудит, контроль використання бюджетних коштів	Впровадження моделі Public Internal Financial Control (PIFC) відповідно до вимог ЄС	Удосконалення системи внутрішнього фін. контролю та внутрішнього аудиту
США	Government Accountability Office (GAO)	Аудит федеральних програм, оцінка ефективності державного управління, аналіз ризиків	Широке використання цифрових технологій, Big Data та аналітичних платформ	Розвиток цифрового аудиту та ризик-орієнтованого підходу

Продовження таблиці 1.3				
Канада	Office of the Auditor General of Canada	Незалежний аудит діяльності урядових установ	Значна увага приділяється оцінці ефективності державної політики та управлінських рішень	Запровадження комплексного підходу до оцінювання результативності державного управління
Україна	Державна аудиторська служба України, Рахункова палата	Державний фінансовий аудит, інспектування, моніторинг закупівель, зовнішній аудит бюджету	Триває реформування системи відповідно до стандартів ЄС та INTOSAI	Потребує подальшого розвитку аудиту ефективності, цифровізації та ризик-орієнтованого контролю

Порівняльний аналіз, представлений у таблиці 1.3, свідчить, що найбільш розвинені системи державного фінансового контролю характеризуються високим рівнем інституційної незалежності контрольних органів, широким застосуванням аудиту ефективності, використанням ризик-орієнтованого підходу та активною цифровізацією контрольних процедур. На відміну від традиційної моделі контролю, яка орієнтується переважно на виявлення порушень фінансового законодавства, сучасні системи державного аудиту спрямовані на оцінювання результативності використання державних ресурсів та підвищення якості державного управління.

Особливий інтерес для України становить досвід Великої Британії, Німеччини та Польщі. Британська модель демонструє ефективність аудиту результативності державних програм, німецька – інтеграцію результатів аудиту до бюджетного процесу, а польська – успішну адаптацію європейської концепції державного внутрішнього фінансового контролю (PIFC) у країні з подібними історичними та інституційними передумовами розвитку.

Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що подальше реформування системи державного фінансового контролю в Україні має бути спрямоване не лише на вдосконалення контрольних процедур, а й на розвиток аудиту ефективності, цифрового аудиту, аналітичних інструментів

оцінювання ризиків та механізмів внутрішнього контролю відповідно до кращих європейських практик.

На нашу думку, пріоритетними напрямками використання зарубіжного досвіду в Україні мають стати посилення незалежності органів державного фінансового контролю, розширення практики проведення аудитів ефективності, впровадження ризик-орієнтованого планування контрольних заходів, розвиток цифрового аудиту та удосконалення системи внутрішнього контролю відповідно до концепції RIFC. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню ефективності функціонування Державної аудиторської служби України та забезпеченню належного рівня фінансової дисципліни в державному секторі.

Отже, зарубіжний досвід підтверджує, що сучасний державний фінансовий контроль повинен орієнтуватися не лише на виявлення порушень, а й на оцінювання результативності управлінських рішень та формування рекомендацій щодо підвищення ефективності використання державних ресурсів. Саме такий підхід має стати основою подальшого реформування системи державного фінансового контролю в Україні.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ ДЕРЖАВНОЇ АУДИТОРСЬКОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ)

2.1. Організаційно-функціональна характеристика Державної аудиторської служби України

У системі державного фінансового контролю України провідна роль належить Державній аудиторській службі України (ДАСУ), яка забезпечує реалізацію державної політики у сфері контролю за використанням державних фінансових ресурсів. Ефективне функціонування цього органу є важливою передумовою забезпечення фінансової дисципліни, підвищення результативності бюджетних видатків та запобігання фінансовим порушенням у державному секторі.

На думку І. Б. Стефанюка, сучасна система державного фінансового контролю повинна бути спрямована не лише на виявлення фінансових порушень, а й на оцінювання ефективності управління державними ресурсами та попередження ризиків їх нераціонального використання [29, с. 17]. Саме така концепція покладена в основу діяльності Державної аудиторської служби України.

Правовий статус ДАСУ визначається Законом України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» та Положенням про Державну аудиторську службу України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 03 лютого 2016 року № 43 [18]. Відповідно до зазначених нормативних актів ДАСУ є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України.

Створення ДАСУ стало важливим етапом реформування системи державного фінансового контролю в Україні. Орган було утворено у 2015 році шляхом реорганізації Державної фінансової інспекції України з метою

наближення національної системи контролю до міжнародних стандартів державного аудиту та рекомендацій INTOSAI [41]. На відміну від попередньої контрольно-ревізійної моделі, діяльність ДАСУ поступово орієнтується на проведення аудиту ефективності та оцінювання результативності використання державних ресурсів.

Основною метою діяльності Державної аудиторської служби України є забезпечення законного, ефективного, результативного та економного використання державних і комунальних фінансових ресурсів та майна [16]. Реалізація цієї мети здійснюється шляхом проведення державного фінансового аудиту, інспектування, перевірок закупівель та моніторингу процедур публічних закупівель (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Форми здійснення державного фінансового контролю Державною
аудиторською службою України

Форма контролю	Характеристика	Основна мета
Державний фінансовий аудит	Комплексна оцінка законності, ефективності та результативності використання ресурсів	Підвищення ефективності управління
Інспектування (ревізія)	Документальна і фактична перевірка діяльності підконтрольних установ	Виявлення порушень та збитків
Перевірка закупівель	Контроль дотримання законодавства у сфері закупівель	Виявлення порушень закупівельного законодавства
Моніторинг закупівель	Аналіз закупівель через систему Prozorro	Попередження порушень на ранніх стадіях
Контроль за виконанням бюджетного законодавства	Перевірка законності використання бюджетних коштів	Забезпечення фінансової дисципліни

Значна увага у діяльності ДАСУ приділяється розвитку ризик-орієнтованого підходу до здійснення контрольних заходів. Як зазначає Л. В. Гуцаленко, використання ризик-орієнтованих методів контролю дозволяє підвищити ефективність контрольної діяльності шляхом

концентрації ресурсів на найбільш проблемних напрямках використання державних коштів [6, с. 112].

Організаційна структура ДАСУ побудована за централізованим принципом та включає центральний апарат і міжрегіональні територіальні органи. Така структура забезпечує здійснення контрольних заходів як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях. Територіальні органи ДАСУ здійснюють контроль за діяльністю розпорядників бюджетних коштів, державних підприємств, установ та організацій у відповідних регіонах країни [16].

Важливою складовою організаційно-функціональної характеристики Державної аудиторської служби України є аналіз її повноважень, оскільки саме вони визначають межі компетенції органу та механізми реалізації державної політики у сфері державного фінансового контролю. Повноваження ДАСУ закріплені в Законі України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» та Положенні про Державну аудиторську службу України і охоплюють широкий спектр контрольних, аналітичних та організаційних заходів [18].

На відміну від багатьох інших органів державного управління, ДАСУ наділена не лише правом здійснювати контрольні заходи, а й можливістю впливати на усунення виявлених порушень, визначати розмір завданих державі збитків, здійснювати моніторинг виконання наданих вимог та взаємодіяти з правоохоронними органами у разі виявлення ознак правопорушень. Такий комплексний характер повноважень дозволяє забезпечувати не лише виявлення фактів неефективного або незаконного використання бюджетних ресурсів, а й сприяти відновленню порушених фінансових інтересів держави (табл. 2.2).

Дані таблиці 2.2 свідчать, що повноваження Державної аудиторської служби України охоплюють усі ключові напрями державного фінансового контролю – від проведення аудиторських та контрольних заходів до здійснення моніторингу усунення виявлених порушень. Важливою

особливістю діяльності ДАСУ є поєднання контрольних, аналітичних та превентивних механізмів впливу, що відповідає сучасним міжнародним підходам до організації державного аудиту. Водночас значна кількість повноважень органу свідчить про його центральне місце в системі державного фінансового контролю України та визначає вагомую роль у забезпеченні ефективного використання державних фінансових ресурсів.

Таблиця 2.2

Основні повноваження Державної аудиторської служби України
відповідно до чинного законодавства

Повноваження ДАСУ	Характеристика повноваження	Нормативно-правова основа
Пред'явлення обов'язкових до виконання вимог	Надання підконтрольним установам вимог щодо усунення виявлених порушень	Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні»
Визначення розміру завданих державі збитків	Розрахунок фінансових втрат та недоотриманих доходів бюджету	Методичні документи Мінфіну та ДАСУ
Передача матеріалів до правоохоронних органів	Направлення матеріалів контрольних заходів у разі виявлення ознак кримінальних правопорушень	Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні»
Звернення до суду в інтересах держави	Ініціювання судового захисту інтересів держави у випадках, передбачених законодавством	Господарський процесуальний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України
Отримання документів та інформації від об'єктів контролю	Безоплатне одержання документів, пояснень та інших матеріалів, необхідних для проведення контрольних заходів	Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні»
Контроль за усуненням виявлених порушень	Моніторинг виконання вимог та рекомендацій за результатами контрольних заходів	Положення про Державну аудиторську службу України

Джерело: складено автором на основі [16; 18].

Крім того, розвиток системи державного фінансового контролю та впровадження ризик-орієнтованого підходу зумовлюють розширення аналітичної складової діяльності ДАСУ. Сучасна модель державного аудиту передбачає перехід від переважно каральної функції контролю до формування рекомендацій щодо підвищення ефективності управління

державними фінансами та запобігання виникненню фінансових порушень у майбутньому [16].

В умовах цифровізації державного управління одним із пріоритетних напрямів діяльності ДАСУ став контроль у сфері публічних закупівель через електронну систему Prozorro. Саме моніторинг закупівель упродовж останніх років став одним із найбільш результативних інструментів запобігання порушенням законодавства та неефективному використанню бюджетних ресурсів [17].

Після початку повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України значення державного фінансового контролю суттєво зросло. Збільшення обсягів державних видатків на оборону, гуманітарні програми та відновлення інфраструктури обумовило необхідність посилення контролю за використанням бюджетних коштів і міжнародної фінансової допомоги. У цих умовах діяльність ДАСУ набула особливого значення як інструменту забезпечення прозорості та підзвітності використання державних ресурсів [16].

Таким чином, Державна аудиторська служба України є ключовим органом державного фінансового контролю, який забезпечує реалізацію контрольної функції держави та сприяє підвищенню ефективності управління бюджетними ресурсами. Сучасний етап розвитку ДАСУ характеризується переходом до аудиторської моделі контролю, активним впровадженням цифрових технологій та адаптацією діяльності до міжнародних стандартів державного аудиту.

2.2. Аналіз результатів діяльності Державної аудиторської служби України у сфері державного фінансового контролю

Ефективність функціонування системи державного фінансового контролю значною мірою визначається результативністю діяльності органів, уповноважених здійснювати контроль за використанням державних

фінансових ресурсів. Центральне місце у цій системі належить Державній аудиторській службі України, яка забезпечує реалізацію державної політики у сфері державного фінансового контролю шляхом проведення державних фінансових аудитів, інспектувань, перевірок та моніторингу закупівель.

В умовах воєнного стану та суттєвого збільшення бюджетних видатків особливого значення набуває оцінювання результативності контрольної діяльності Держаудитслужби. Аналіз основних показників її роботи дозволяє визначити тенденції розвитку системи державного фінансового контролю, оцінити масштаби виявлених порушень та рівень впливу контрольних заходів на забезпечення фінансової дисципліни.

Оцінювання ефективності діяльності Державної аудиторської служби України доцільно здійснювати не лише за кількістю проведених контрольних заходів, а насамперед за результатами їх впливу на стан фінансово-бюджетної дисципліни та забезпечення законного використання державних ресурсів. У сучасних умовах розвитку державного фінансового контролю пріоритетного значення набувають показники, що характеризують обсяги виявлених фінансових порушень, результати відшкодування завданих державі збитків, ефективність моніторингу публічних закупівель та рівень попередження втрат бюджетних коштів.

Особливої актуальності дослідження результативності діяльності Держаудитслужби набуло в умовах воєнного стану, коли значно зросли обсяги державних видатків на потреби оборони, соціального забезпечення та відновлення інфраструктури. За таких умов ефективність контрольних заходів визначається не стільки кількістю проведених ревізій чи аудитів, скільки їх здатністю забезпечувати раціональне використання бюджетних ресурсів, своєчасне виявлення фінансових порушень та мінімізацію ризиків втрат державних коштів.

З метою оцінювання результативності діяльності Державної аудиторської служби України проаналізуємо динаміку основних показників її роботи за 2023-2025 роки, що характеризують масштаби виявлених

фінансових порушень, результати їх усунення та ефективність здійснення контрольних заходів (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Динаміка результативності діяльності Державної аудиторської служби
України у 2023-2025 рр.

Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відхилення 2025/2023 (+/-)	Темп зміни, %
Виявлено фінансових порушень, що призвели до втрат, млрд. грн.	211,0	41,2	9,7	-201,3	4,6
Недоотримані фінансові ресурси, млрд. грн.	134,2	31,6	5,6	-128,6	4,2
Незаконні, нецільові витрати та недостачі, млрд. грн.	76,8	9,6	4,1	-72,7	5,3
Відшкодовано втрат, млрд. грн.	6,4	6,2	3,4	-3,0	53,1
Попереджено порушень під час моніторингу закупівель, млрд. грн.	7,4	5,3	8,1	+0,7	109,5
Розірвано договорів за результатами моніторингу закупівель, млрд. грн.	12,4	17,1	17,1	+4,7	137,9

Джерело: складено автором за даними Держаудитслужби України за 2023-2025 рр. [21-22].

Як свідчать дані таблиці 2.3, протягом 2023-2025 років у діяльності Державної аудиторської служби України спостерігалися суттєві зміни у показниках результативності державного фінансового контролю. Насамперед привертає увагу значне скорочення обсягів фінансових порушень, що призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів. Якщо у 2023 році їх загальна сума становила 211,0 млрд. грн., то у 2024 році цей показник скоротився до 41,2 млрд. грн., а у 2025 році – до 9,7 млрд. грн. Таким чином, за досліджуваний період обсяг виявлених порушень зменшився на 201,3 млрд. грн., або на 95,4 % порівняно з 2023 роком.

Аналогічна тенденція характерна і для показника недоотриманих фінансових ресурсів. У 2023 році органами Держаудитслужби було виявлено

недоотримання фінансових ресурсів на суму 134,2 млрд. грн., тоді як у 2025 році цей показник становив лише 5,6 млрд. грн. Скорочення склало 128,6 млрд. грн. або 95,8 %. Водночас зменшилися обсяги незаконних, нецільових витрат та недостач ресурсів – з 76,8 млрд. грн. у 2023 році до 4,1 млрд. грн. у 2025 році, що свідчить про поступове зниження масштабів порушень фінансово-бюджетної дисципліни в підконтрольних установах.

Поряд із цим динаміка відшкодування виявлених порушень має неоднозначний характер. Загальний обсяг відшкодованих втрат у 2025 році становив 3,4 млрд. грн. проти 6,4 млрд. грн. у 2023 році, тобто скоротився майже на 47 %. Однак таке зменшення слід розглядати у взаємозв'язку зі значним скороченням обсягів самих порушень. Більш показовим є рівень відшкодування відносно виявлених порушень. Якщо у 2023 році було відшкодовано лише незначну частину встановлених втрат, то у 2025 році частка відшкодованих незаконних та нецільових витрат досягла 48,6 % від суми виявлених порушень, що свідчить про підвищення ефективності реалізації результатів контрольних заходів.

Позитивною тенденцією є також зростання ефективності моніторингу публічних закупівель. Незважаючи на скорочення кількості моніторингів порівняно з 2023 роком, сума попереджених порушень збільшилася з 7,4 млрд. грн. до 8,1 млрд. грн., або на 9,5 %. Це свідчить про підвищення якості ризик-орієнтованого підходу до відбору процедур закупівель для контролю та більш ефективне використання ресурсів Держаудитслужби. Особливо показовим є зростання обсягів розірваних договорів за результатами моніторингу закупівель з 12,4 млрд. грн. у 2023 році до понад 17,1 млрд. грн. у 2025 році. Таким чином, обсяг попереджених потенційних втрат державних коштів збільшився майже на 38 %, що свідчить про високу результативність превентивного контролю у сфері публічних закупівель.

Загалом результати аналізу дозволяють зробити висновок, що протягом 2023-2025 років діяльність Державної аудиторської служби України характеризувалася поступовим переходом від переважно фінансово-

контрольної моделі до моделі превентивного державного фінансового контролю. Про це свідчать зменшення обсягів виявлених порушень, підвищення рівня їх відшкодування та зростання результативності моніторингу закупівель. Водночас значні масштаби фінансових порушень, які продовжують виявлятися органами державного фінансового контролю, свідчать про необхідність подальшого вдосконалення механізмів фінансового контролю та посилення відповідальності за порушення фінансово-бюджетної дисципліни.

Для більш наочного відображення тенденцій у сфері державного фінансового контролю доцільно проаналізувати динаміку обсягів фінансових порушень, виявлених органами Державної аудиторської служби України протягом 2023-2025 років (рис. 2.1).

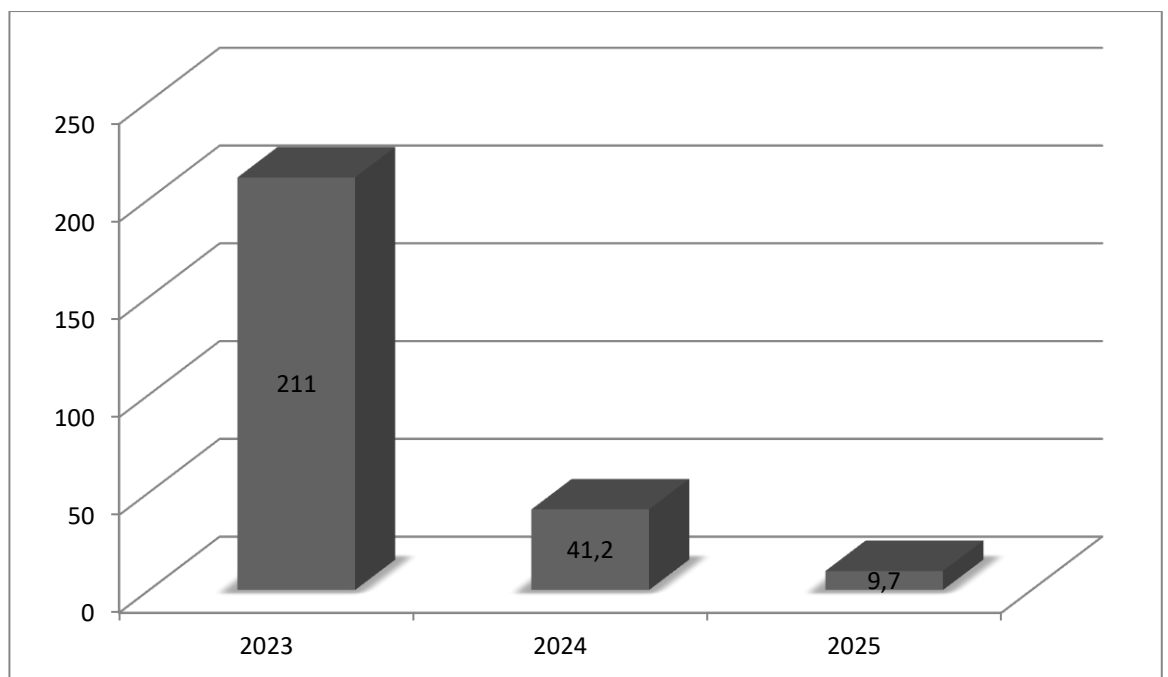

Рис. 2.1. Динаміка обсягів фінансових порушень, виявлених Державною аудиторською службою України у 2023-2025 рр.

Як видно з рисунка 2.1, протягом досліджуваного періоду спостерігалось суттєве скорочення обсягів фінансових порушень, що призвели до втрат державних ресурсів. Якщо у 2023 році їх загальна сума становила 211,0 млрд грн, то у 2025 році вона скоротилася до 9,7 млрд грн. Така тенденція може свідчити як про підвищення рівня фінансової

дисципліни підконтрольних установ, так і про посилення превентивної складової державного фінансового контролю.

Одним із найбільш результативних напрямів діяльності Держаудитслужби залишається моніторинг публічних закупівель. Для оцінювання його ефективності проаналізуємо результати попередження порушень та розірвання договорів за результатами проведених моніторингів (рис. 2.2).

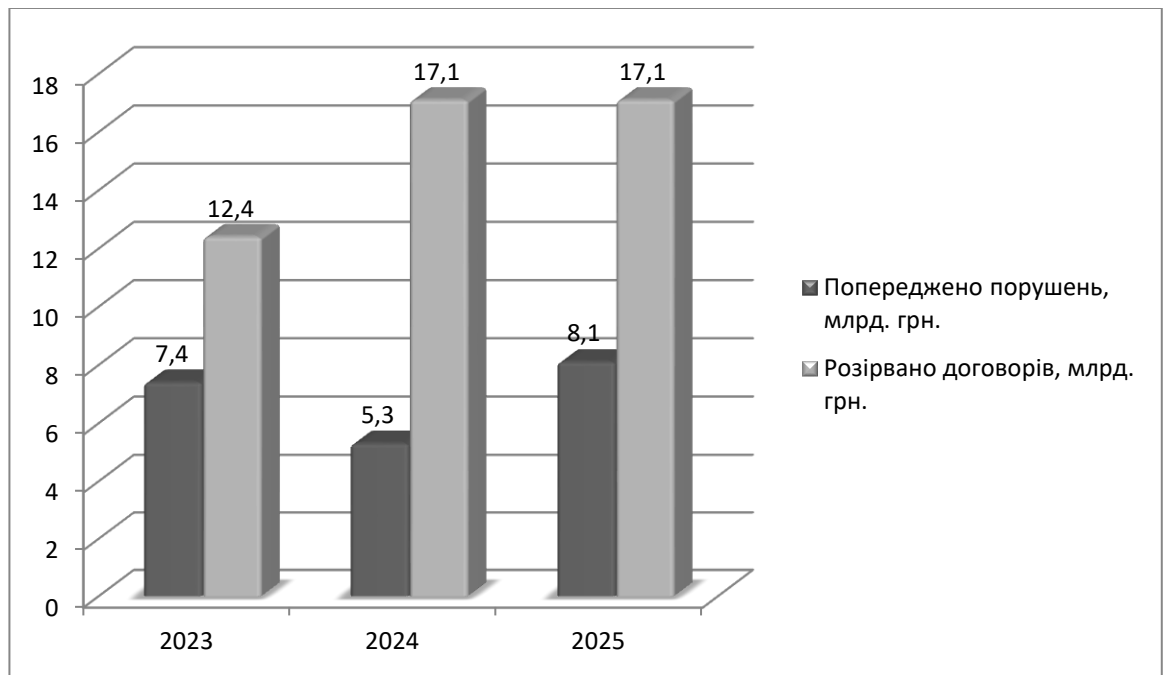

Рис. 2.2. Результати моніторингу публічних закупівель Державною аудиторською службою України у 2023-2025 рр.

Рисунок 2.2 демонструє, що моніторинг закупівель забезпечує вагомий превентивний ефект. Незважаючи на скорочення кількості проведених моніторингів порівняно з 2023 роком, суми попереджених порушень та розірваних договорів залишаються значними. Це свідчить про підвищення ефективності ризик-орієнтованого підходу до відбору процедур закупівель для контролю та зростання результативності державного фінансового контролю у сфері використання бюджетних коштів.

Поряд із результатами ревізій, перевірок закупівель та моніторингу публічних закупівель важливим напрямом діяльності Державної аудиторської служби України є проведення державних фінансових аудитів.

На відміну від інспектування, державний фінансовий аудит спрямований не лише на виявлення порушень законодавства, а й на оцінювання ефективності управління державними ресурсами, виявлення ризикових операцій та розробку рекомендацій щодо підвищення результативності діяльності об'єктів контролю. Тому аналіз результатів державних фінансових аудитів дозволяє більш повно оцінити ефективність функціонування системи державного фінансового контролю в Україні (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Результати державних фінансових аудитів у 2023-2025 рр.

Показник	2023	2024	2025
Кількість аудитів	205	213	166
Охоплено ресурсів, млрд. грн.	454,3	2 062,2	1 216,6
Виявлено неефективних управлінських рішень, млрд. грн.	79,1	162,5	57,6
Потенційні ризикові операції, млрд. грн.	47,3	143,9	29,6
Попереджено втрат, млрд. грн.	10,5	3,6	2,3
Відшкодовано втрат, млн. грн.	3 900	850,2	759,2

Джерело: складено автором за даними ДАСУ [21-22]

Як свідчать дані таблиці 2.5, упродовж 2023-2025 років державні фінансові аудити залишалися одним із ключових інструментів оцінювання ефективності управління державними фінансовими ресурсами. Водночас результати аудиторської діяльності Держаудитслужби демонструють певні зміни як у масштабах проведення аудитів, так і в їх результативності.

Кількість проведених державних фінансових аудитів у досліджуваному періоді мала тенденцію до скорочення. Якщо у 2023 році було проведено 205 аудитів, то у 2024 році їх кількість зросла до 213, а у 2025 році зменшилася до 166 аудитів. Таким чином, порівняно з 2023 роком кількість проведених аудитів скоротилася на 39 одиниць, або на 19 %. Проте зменшення кількості аудитів не свідчить про зниження ефективності аудиторської діяльності,

оскільки одночасно спостерігалось суттєве збільшення масштабів фінансових ресурсів, охоплених аудитом.

Зокрема, у 2024 році державними фінансовими аудитами було охоплено фінансових і матеріальних ресурсів на суму понад 2 062,2 млрд. грн., що майже у 4,5 раза перевищувало показник 2023 року. У 2025 році цей показник становив 1216,6 млрд. грн., що хоча й менше порівняно з попереднім роком, однак майже у 2,7 раза перевищує рівень 2023 року. Така динаміка свідчить про концентрацію контрольної діяльності на більш масштабних та фінансово значущих об'єктах аудиту, що відповідає сучасним принципам ризик-орієнтованого державного фінансового контролю.

Важливим показником результативності аудиторської діяльності є обсяг виявлених неефективних управлінських рішень та ризикових операцій. У 2024 році сума виявлених неефективних управлінських рішень досягла 162,5 млрд. грн., що стало найвищим значенням за досліджуваний період. У 2025 році цей показник скоротився до 57,6 млрд. грн., проте продовжував свідчити про наявність значних резервів підвищення ефективності управління державними ресурсами. Крім того, аудиторами було встановлено ризикові операції, які потенційно могли призвести до втрат фінансових ресурсів, на суму понад 143,9 млрд. грн. у 2024 році та понад 29,6 млрд. грн. у 2025 році. Це підтверджує важливу превентивну роль державного фінансового аудиту у системі державного фінансового контролю.

Позитивним результатом діяльності Держаудитслужби є також упередження фінансових втрат за результатами реалізації рекомендацій державних аудиторів. Упродовж 2025 року було упереджено втрат фінансових і матеріальних ресурсів на суму понад 2,3 млрд. грн., а також відшкодовано майже 759,2 млн. грн. раніше завданих втрат. Хоча ці показники є нижчими порівняно з 2024 роком, вони підтверджують практичну значущість державного фінансового аудиту як інструменту не лише виявлення проблем, а й їх усунення.

Окремої уваги заслуговує виконання рекомендацій державних аудиторів. За результатами аудитів у 2025 році було надано понад 2,2 тис. пропозицій щодо усунення виявлених недоліків та підвищення ефективності діяльності об'єктів контролю, з яких виконано 855. Незважаючи на значний обсяг наданих рекомендацій, рівень їх виконання свідчить про необхідність посилення контролю за реалізацією запропонованих заходів та підвищення відповідальності керівників підконтрольних установ за впровадження аудиторських рекомендацій.

Отже, результати аналізу свідчать, що державний фінансовий аудит поступово перетворюється на один із найбільш ефективних інструментів державного фінансового контролю. Його значення полягає не лише у виявленні порушень та неефективних управлінських рішень, а й у формуванні рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності використання державних фінансових ресурсів. Разом з тим значні обсяги виявлених неефективних управлінських рішень та ризикових операцій свідчать про необхідність подальшого вдосконалення системи внутрішнього контролю та управління фінансовими ресурсами в державному секторі економіки.

2.3. Оцінка ефективності контрольних заходів та впливу державного фінансового контролю на управління бюджетними ресурсами

Ефективність державного фінансового контролю є однією з ключових характеристик функціонування системи управління державними фінансами. У сучасних умовах державний фінансовий контроль розглядається не лише як інструмент виявлення порушень фінансового законодавства, а й як важливий механізм забезпечення результативного використання бюджетних ресурсів, мінімізації фінансових ризиків та підвищення якості управлінських рішень. Саме тому оцінювання ефективності контрольної діяльності повинно базуватися на комплексному аналізі результатів контрольних заходів, їх

впливу на фінансову дисципліну та здатності запобігати виникненню порушень у майбутньому.

Проведений у підрозділі 2.2 аналіз засвідчив, що діяльність Державної аудиторської служби України упродовж 2023-2025 років характеризувалася значними обсягами контрольної роботи, поступовим розвитком аудиторських підходів та посиленням превентивної складової державного фінансового контролю. Разом з тим наявність суттєвих обсягів виявлених порушень свідчить про необхідність подальшого вдосконалення механізмів контролю та підвищення його результативності.

Для комплексного оцінювання результативності діяльності Державної аудиторської служби України недостатньо аналізувати лише абсолютні показники контрольної діяльності, такі як кількість проведених заходів чи обсяги виявлених порушень. Більш об'єктивне уявлення про ефективність державного фінансового контролю дають відносні показники, які дозволяють оцінити рівень реалізації результатів контрольних заходів, результативність відшкодування виявлених втрат, дієвість моніторингу публічних закупівель та ефективність впровадження рекомендацій державних аудиторів.

Використання системи відносних показників дає можливість не лише визначити масштаби виявлених порушень, а й оцінити практичний вплив діяльності органів державного фінансового контролю на стан фінансово-бюджетної дисципліни та ефективність управління державними ресурсами. Саме тому для більш глибокого дослідження результативності діяльності Держаудитслужби доцільно розрахувати окремі показники ефективності її роботи за 2023-2025 роки (табл. 2.5).

Такий підхід дозволяє оцінити не лише здатність органів державного фінансового контролю виявляти фінансові порушення, а й рівень їх фактичного усунення, результативність реалізації матеріалів контрольних заходів та ступінь впливу аудиторських рекомендацій на підвищення ефективності використання бюджетних коштів. Саме ці показники найбільш

повно характеризують ефективність функціонування системи державного фінансового контролю в сучасних умовах.

Таблиця 2.5

Окремі показники ефективності діяльності Державної аудиторської служби України у 2023-2025 рр.

Показник	2023	2024	2025
Частка відшкодованих втрат у загальному обсязі виявлених порушень, %	3,0	15,0	35,1
Частка попереджених порушень у закупівлях до суми виявлених порушень, %	3,5	12,9	83,5
Частка відшкодованих незаконних та нецільових витрат, %	5,3	17,7	48,8
Частка виконаних пропозицій за результатами аудитів, %	57,1	52,2	38,9

Розраховано автором на основі офіційних даних Державної аудиторської служби України за 2023-2025 роки [21-22]

Оцінювання показників ефективності свідчить про поступове підвищення результативності діяльності Державної аудиторської служби України. Найбільш показовою є динаміка частки відшкодованих втрат у загальному обсязі виявлених порушень. Якщо у 2023 році було відшкодовано лише 3 % від суми встановлених втрат, то у 2025 році цей показник перевищив 35 %. Це свідчить про покращення механізмів реалізації результатів контрольних заходів та посилення впливу контрольних органів на усунення виявлених порушень.

Особливої уваги заслуговують результати моніторингу публічних закупівель. Частка попереджених порушень відносно загального обсягу виявлених порушень зросла з 3,5 % у 2023 році до 83,5 % у 2025 році. Така тенденція підтверджує поступовий перехід системи державного фінансового контролю від моделі реагування на вже допущені порушення до моделі їх попередження.

Водночас аналіз свідчить, що попри позитивні зміни значні резерви підвищення ефективності державного фінансового контролю залишаються невикористаними. Зокрема, частина виявлених порушень так і не відшкодовується, а значні обсяги недоотриманих фінансових ресурсів продовжують негативно впливати на стан державних фінансів.

З метою більш наочного відображення змін у результативності діяльності Державної аудиторської служби України доцільно проаналізувати динаміку рівня відшкодування виявлених фінансових порушень упродовж 2023-2025 років. Саме цей показник є одним із ключових критеріїв оцінювання ефективності державного фінансового контролю, оскільки характеризує не лише здатність контрольних органів виявляти порушення фінансового законодавства, а й забезпечувати реальне усунення негативних наслідків таких порушень та відновлення втрачених державних ресурсів.

Зростання рівня відшкодування свідчить про підвищення дієвості механізмів реалізації результатів контрольних заходів, ефективність взаємодії органів державного фінансового контролю з правоохоронними органами та підконтрольними установами, а також про посилення відповідальності за порушення фінансово-бюджетної дисципліни. Динаміку зазначеного показника наведено на рисунку 2.3.

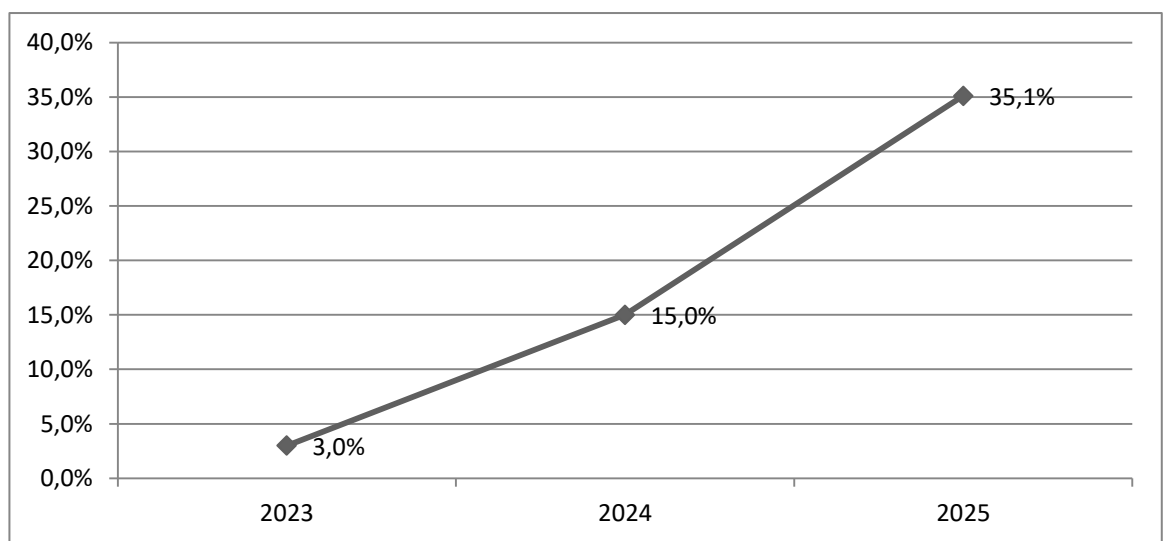

Рис. 2.3. Динаміка рівня відшкодування виявлених фінансових порушень у 2023-2025 рр. (%)

Як свідчать дані рисунка 2.3, протягом 2023-2025 років спостерігалася стійка позитивна тенденція до зростання частки відшкодованих втрат у загальному обсязі виявлених фінансових порушень. Якщо у 2023 році рівень відшкодування становив лише 3,0 %, то у 2024 році він зріс до 15,0 %, а у 2025 році досяг 35,1 %. Таким чином, за досліджуваний період значення показника збільшилося більш ніж у 11 разів, що свідчить про суттєве підвищення результативності реалізації матеріалів контрольних заходів Державної аудиторської служби України.

Зазначена тенденція є позитивною, оскільки одним із головних критеріїв ефективності державного фінансового контролю є не лише виявлення фінансових порушень, а й забезпечення відшкодування завданих державі збитків та усунення негативних наслідків порушень фінансової дисципліни. У цьому контексті зростання рівня відшкодування свідчить про підвищення дієвості механізмів реагування на результати контрольних заходів та посилення контролю за виконанням вимог Держаудитслужби.

Разом з тим отримані результати свідчать і про наявність певних проблем. Незважаючи на позитивну динаміку, у 2025 році було відшкодовано лише трохи більше третини від загального обсягу встановлених порушень. Це означає, що значна частина фінансових втрат залишається невідшкодованою, що негативно впливає на ефективність використання державних ресурсів та знижує загальний економічний ефект від здійснення контрольної діяльності.

Важливим фактором підвищення рівня відшкодування стало посилення взаємодії Державної аудиторської служби України з правоохоронними органами, органами державної влади та місцевого самоврядування, а також удосконалення механізмів контролю за виконанням наданих вимог і рекомендацій. Крім того, позитивний вплив мало активне застосування превентивних форм контролю, зокрема моніторингу публічних закупівель, що дозволяє попереджати порушення ще до моменту фактичного використання бюджетних коштів.

Отже, результати аналізу свідчать про підвищення ефективності діяльності Державної аудиторської служби України у сфері реалізації результатів контрольних заходів. Водночас збереження значної частки невідшкодованих фінансових втрат обумовлює необхідність подальшого вдосконалення механізмів примусового відшкодування збитків, посилення відповідальності за порушення фінансово-бюджетної дисципліни та підвищення рівня виконання вимог органів державного фінансового контролю. Саме ці проблемні аспекти потребують детального розгляду під час розроблення напрямів підвищення ефективності державного фінансового контролю у третьому розділі дипломної роботи.

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

3.1. Проблеми функціонування системи державного фінансового контролю в сучасних умовах

Проведений у другому розділі аналіз діяльності Державної аудиторської служби України засвідчив, що система державного фінансового контролю відіграє важливу роль у забезпеченні законності та ефективності використання державних фінансових ресурсів. Разом з тим результати контрольних заходів свідчать про наявність низки проблем, які негативно впливають на результативність контрольної діяльності та стримують подальший розвиток системи державного фінансового контролю.

Незважаючи на позитивну динаміку окремих показників ефективності, значні обсяги фінансових порушень, недостатній рівень відшкодування завданих державі збитків та збереження системних недоліків у сфері управління бюджетними ресурсами свідчать про необхідність подальшого вдосконалення механізмів державного фінансового контролю. Особливої актуальності ці питання набувають в умовах воєнного стану та реалізації масштабних програм післявоєнного відновлення України.

Незважаючи на позитивні результати діяльності Державної аудиторської служби України, встановлені у процесі аналізу показників її роботи за 2023-2025 роки, сучасна система державного фінансового контролю продовжує функціонувати в умовах наявності низки проблем організаційного, нормативно-правового та методичного характеру. Їх існування негативно впливає на ефективність контрольної діяльності, обмежує можливості своєчасного виявлення та попередження фінансових порушень, а також знижує результативність використання державних фінансових ресурсів.

Слід зазначити, що значна частина виявлених проблем має системний характер та формувалася протягом тривалого часу під впливом трансформаційних процесів у сфері державного управління, реформування системи фінансового контролю та змін у бюджетному законодавстві. Додатковим чинником, що ускладнює діяльність органів державного фінансового контролю, є умови воєнного стану, які потребують оперативного використання значних обсягів бюджетних ресурсів та водночас підвищують ризики виникнення фінансових порушень.

Проведений у другому розділі аналіз результатів діяльності Держаудитслужби дозволив виявити низку проблемних аспектів, які потребують першочергового вирішення для підвищення ефективності функціонування системи державного фінансового контролю. Основні з них систематизовано в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Основні проблеми функціонування системи державного фінансового контролю в Україні

Проблема	Прояв проблеми	Наслідки
Низький рівень відшкодування виявлених порушень	Значна частина встановлених втрат не компенсується	Збереження втрат державних ресурсів
Недостатня ефективність внутрішнього контролю	Значні обсяги порушень продовжують виявлятися зовнішнім контролем	Зростання ризиків неефективного використання коштів
Недосконалість інформаційної взаємодії між органами контролю	Фрагментарність інформаційних ресурсів	Дублювання контрольних заходів
Обмежене використання цифрових технологій аудиту	Недостатній рівень автоматизації контрольних процедур	Зниження оперативності контролю
Недостатній рівень впровадження аудиту ефективності	Переважання контрольних заходів, спрямованих на виявлення порушень	Обмежений вплив на якість управління ресурсами
Високий рівень ризиків у сфері публічних закупівель	Значні обсяги порушень при закупівлях	Неефективне використання бюджетних коштів
Вплив воєнного стану на контрольну діяльність	Обмеження доступу до окремих об'єктів контролю	Ускладнення проведення контрольних заходів

Джерело: узагальнено автором на основі результатів аналізу діяльності ДАСУ за 2023-2025 рр.

Дані таблиці 3.1 свідчать, що проблеми функціонування системи державного фінансового контролю в Україні мають комплексний характер та охоплюють як організаційні аспекти діяльності контрольних органів, так і питання ефективності використання результатів контрольних заходів. Незважаючи на позитивні зміни у діяльності Державної аудиторської служби України, результати проведеного у другому розділі аналізу підтверджують наявність низки системних недоліків, які стримують підвищення ефективності державного фінансового контролю.

Однією з найбільш актуальних проблем залишається недостатній рівень відшкодування виявлених фінансових порушень. Проведений аналіз показав, що хоча частка відшкодованих втрат протягом 2023-2025 років зросла з 3,0 % до 35,1 %, значна частина фінансових ресурсів, використаних з порушенням законодавства, так і не повертається до бюджету [21-22]. Це свідчить про недостатню ефективність механізмів реалізації матеріалів контрольних заходів, складність процедур стягнення збитків та недостатній рівень відповідальності посадових осіб за допущені порушення. У результаті держава зазнає суттєвих фінансових втрат, що негативно впливає на ефективність бюджетної політики та фінансову стійкість публічного сектору.

Важливою проблемою залишається недостатня ефективність систем внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в органах державної влади, бюджетних установах і державних підприємствах. Значні обсяги фінансових порушень, які щороку виявляються Держаудитслужбою, свідчать про те, що внутрішні механізми контролю не забезпечують своєчасного виявлення ризиків та попередження порушень. У багатьох випадках внутрішній контроль має формальний характер і не виконує превентивної функції, що призводить до накопичення проблем та їх виявлення вже на стадії зовнішнього державного контролю.

Не менш важливою проблемою є недостатній рівень цифровізації державного фінансового контролю. Незважаючи на успішне використання електронної системи публічних закупівель Prozorro та окремих ризик-

індикаторів, значна частина контрольних процедур продовжує здійснюватися із застосуванням традиційних методів перевірки. Це ускладнює оперативне виявлення порушень, збільшує трудомісткість контрольних заходів та обмежує можливості аналізу великих масивів фінансової інформації. У сучасних умовах розвитку цифрової економіки така ситуація знижує конкурентоспроможність національної системи державного фінансового контролю порівняно з практиками країн Європейського Союзу.

Суттєвим стримуючим фактором розвитку державного фінансового контролю є також недостатній рівень впровадження аудиту ефективності. Хоча діяльність Державної аудиторської служби України поступово трансформується від контрольної-ревізійної до аудиторської моделі, значна частина контрольних заходів і надалі орієнтується переважно на встановлення фактів порушення законодавства. Водночас сучасні міжнародні стандарти державного аудиту передбачають оцінювання економності, ефективності та результативності використання державних ресурсів. Недостатній розвиток аудиту ефективності обмежує можливості державного фінансового контролю щодо формування рекомендацій стратегічного характеру та підвищення якості державного управління.

Окрему групу проблем формують ризики у сфері публічних закупівель. Результати діяльності Держаудитслужби свідчать про значні обсяги попереджених порушень та розірваних договорів за результатами моніторингу закупівель, що підтверджує збереження високого рівня ризиків у цій сфері. Незважаючи на позитивний вплив електронної системи закупівель на прозорість використання бюджетних коштів, окремі замовники продовжують використовувати механізми, що створюють передумови для неефективного або неправомірного витрачання фінансових ресурсів.

Особливий вплив на функціонування системи державного фінансового контролю здійснює воєнний стан. З одного боку, воєнні дії обумовлюють необхідність оперативного використання бюджетних коштів для забезпечення обороноздатності держави та відновлення пошкодженої

інфраструктури. З іншого боку, прискорені процедури фінансування та закупівель можуть створювати додаткові ризики виникнення фінансових порушень. Крім того, обмеження доступу до окремих територій та об'єктів контролю ускладнює проведення контрольних заходів та знижує можливості своєчасного реагування на виявлені порушення.

Таким чином, проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що основними проблемами функціонування системи державного фінансового контролю в Україні є недостатній рівень відшкодування виявлених порушень, недосконалість внутрішнього контролю, обмежене використання сучасних цифрових технологій, недостатній розвиток аудиту ефективності та наявність значних ризиків у сфері публічних закупівель. Вирішення зазначених проблем потребує комплексного підходу, спрямованого на модернізацію механізмів державного фінансового контролю та підвищення результативності діяльності Державної аудиторської служби України, що й буде розглянуто в наступному підрозділі.

3.2. Напрями удосконалення діяльності Державної аудиторської служби України

Підвищення ефективності державного фінансового контролю є одним із ключових завдань реформування системи управління державними фінансами в Україні. В умовах воєнного стану, зростання обсягів бюджетних видатків та необхідності забезпечення прозорого використання міжнародної фінансової допомоги особливого значення набуває вдосконалення механізмів діяльності Державної аудиторської служби України як основного органу державного фінансового контролю.

Результати проведеного аналізу свідчать, що попри позитивну динаміку окремих показників ефективності контрольної діяльності, існує необхідність подальшої модернізації підходів до здійснення державного фінансового контролю. Основними напрямками вдосконалення діяльності

Держаудитслужби повинні стати розвиток ризик-орієнтованого контролю, цифровізація контрольних процедур, посилення аудиту ефективності, удосконалення механізмів реалізації результатів контрольних заходів та розвиток системи внутрішнього контролю в державному секторі.

Для систематизації запропонованих заходів доцільно узагальнити основні напрями вдосконалення діяльності Державної аудиторської служби України (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Основні напрями удосконалення діяльності Державної аудиторської служби України

Напрямок удосконалення	Основні заходи	Очікуваний результат
Цифровізація державного фінансового контролю	Впровадження автоматизованого аналізу даних, технологій Big Data та елементів штучного інтелекту	Підвищення оперативності та точності контрольних заходів
Розвиток ризик-орієнтованого підходу	Удосконалення системи ризик-індикаторів та автоматизованого відбору об'єктів контролю	Концентрація ресурсів на найбільш ризикових напрямках
Посилення аудиту ефективності	Розширення практики оцінювання результативності використання бюджетних коштів	Підвищення якості управління державними ресурсами
Удосконалення механізмів відшкодування втрат	Посилення контролю за виконанням вимог та рекомендацій ДАСУ	Збільшення обсягів відшкодованих збитків
Розвиток внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту	Впровадження сучасних стандартів внутрішнього контролю	Попередження порушень на ранніх стадіях
Підвищення професійної компетентності аудиторів	Систематичне навчання та підвищення кваліфікації персоналу	Підвищення якості контрольної діяльності
Інтеграція європейських стандартів контролю	Гармонізація діяльності ДАСУ зі стандартами INTOSAI та концепцією RIFC	Наближення системи контролю до стандартів ЄС

Джерело: розроблено автором.

Як свідчать дані таблиці 3.2, одним із найбільш перспективних напрямів розвитку державного фінансового контролю є цифровізація контрольної діяльності. Сучасний світовий досвід свідчить, що використання технологій Big Data, машинного навчання та автоматизованого аналізу інформації дозволяє значно підвищити ефективність аудиторських процедур

та скоротити витрати часу на проведення контрольних заходів. У діяльності Держаудитслужби доцільним є створення єдиної цифрової аналітичної платформи, яка забезпечуватиме автоматичний аналіз фінансових операцій, виявлення ризикових транзакцій та формування переліку потенційних об'єктів контролю [32].

Не менш важливим напрямом удосконалення є розвиток ризик-орієнтованого підходу до планування контрольних заходів. Аналіз результатів діяльності Держаудитслужби показав, що значна частина фінансових порушень концентрується у визначених сферах, насамперед у сфері публічних закупівель та використання бюджетних коштів. За таких умов доцільним є розширення використання ризик-індикаторів для автоматичного відбору найбільш проблемних об'єктів контролю, що дозволить забезпечити більш раціональне використання ресурсів контрольного органу.

Важливе значення має також подальший розвиток державного фінансового аудиту як інструменту оцінювання ефективності управління бюджетними ресурсами. На відміну від традиційних ревізій, аудит ефективності дозволяє не лише виявляти порушення законодавства, а й оцінювати досягнення поставлених цілей, ефективність використання ресурсів та якість управлінських рішень. Саме тому доцільним є поступове збільшення питомої ваги аудитів ефективності у структурі контрольної діяльності Держаудитслужби.

Запропоновані напрями вдосконалення діяльності Державної аудиторської служби України мають комплексний характер і передбачають одночасне впровадження організаційних, технологічних та методичних змін. Їх реалізація спрямована не лише на підвищення результативності окремих контрольних заходів, а й на модернізацію всієї системи державного фінансового контролю відповідно до сучасних міжнародних стандартів та вимог європейської інтеграції.

Враховуючи взаємозв'язок між окремими напрямками реформування контрольної діяльності, доцільно представити концептуальну модель удосконалення механізмів діяльності Державної аудиторської служби України, яка відображає основні інструменти підвищення ефективності державного фінансового контролю та очікувані результати їх впровадження (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Модель удосконалення механізмів діяльності Державної аудиторської служби України

Представлена модель демонструє взаємозв'язок між основними напрямками модернізації діяльності Державної аудиторської служби України. Її реалізація сприятиме підвищенню оперативності та результативності контрольних заходів, посиленню превентивної функції державного фінансового контролю та більш ефективному використанню державних фінансових ресурсів.

3.3. Перспективи розвитку державного фінансового контролю в Україні з урахуванням європейського досвіду

Сучасний етап розвитку системи державного фінансового контролю в Україні характеризується необхідністю адаптації національної контрольної

системи до європейських стандартів управління державними фінансами. Набуття Україною статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу, реалізація масштабних програм післявоєнного відновлення та зростання обсягів міжнародної фінансової допомоги обумовлюють потребу у формуванні ефективної, прозорої та підзвітної системи державного фінансового контролю.

Особливого значення набуває впровадження сучасних підходів до організації контрольної діяльності, які успішно застосовуються в країнах Європейського Союзу та відповідають міжнародним стандартам державного аудиту. У цьому контексті перспективи розвитку державного фінансового контролю в Україні повинні бути пов'язані не лише з удосконаленням діяльності окремих контрольних органів, а й з модернізацією всієї системи управління державними фінансами.

Подальший розвиток системи державного фінансового контролю в Україні має здійснюватися з урахуванням сучасних тенденцій реформування публічного управління та міжнародних стандартів фінансового контролю. В умовах євроінтеграційних процесів, необхідності забезпечення ефективного використання бюджетних ресурсів та посилення контролю за реалізацією програм післявоєнного відновлення держави особливої актуальності набуває модернізація національної системи державного фінансового контролю відповідно до кращих європейських практик.

Слід зазначити, що країни Європейського Союзу протягом останніх десятиліть здійснили суттєву трансформацію систем державного фінансового контролю, змістивши акцент із виявлення порушень на управління ризиками, попередження фінансових зловживань, розвиток внутрішнього контролю та аудит ефективності. Важливу роль у цьому процесі відіграють міжнародні стандарти INTOSAI, концепція Public Internal Financial Control (PIFC), цифрові технології аудиту та сучасні аналітичні інструменти контролю [40].

Для України впровадження зазначених підходів має не лише важливе значення в контексті наближення до стандартів Європейського Союзу, а й

виступає необхідною умовою забезпечення прозорого та ефективного використання державних ресурсів в умовах масштабного післявоєнного відновлення. У зв'язку з цим доцільно визначити основні перспективні напрями розвитку державного фінансового контролю в Україні та очікувані результати їх реалізації (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Перспективні напрями розвитку державного фінансового контролю в
Україні

Напрямок розвитку	Зміст заходів	Очікуваний результат
Впровадження концепції PIFC	Розвиток внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту відповідно до практик ЄС	Підвищення фінансової дисципліни та зниження ризиків порушень
Гармонізація із стандартами INTOSAI	Розширення застосування міжнародних стандартів державного аудиту	Підвищення якості контрольних заходів
Розвиток цифрового аудиту	Використання Big Data, штучного інтелекту та автоматизованого аналізу даних	Підвищення оперативності та результативності контролю
Запровадження безперервного моніторингу	Автоматичне відстеження ризикових фінансових операцій	Своєчасне виявлення та попередження порушень
Посилення контролю за міжнародною допомогою	Розробка спеціалізованих механізмів аудиту коштів донорів	Забезпечення прозорості післявоєнного відновлення
Розвиток аудиту ефективності	Оцінювання результативності державних програм та бюджетних видатків	Підвищення ефективності управління ресурсами
Інтеграція державних інформаційних систем	Створення єдиного інформаційного простору контролю	Посилення аналітичних можливостей органів контролю

Джерело: розроблено автором на основі міжнародного досвіду та результатів проведеного дослідження.

Аналіз перспектив розвитку державного фінансового контролю свідчить, що одним із найбільш важливих напрямів реформування є впровадження концепції Public Internal Financial Control (PIFC), яка є базовою моделлю внутрішнього фінансового контролю в країнах Європейського Союзу. Зазначена концепція передбачає розподіл відповідальності за ефективне управління фінансовими ресурсами між керівниками установ, підрозділами внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту. Її

впровадження сприятиме зміцненню акцентів із виявлення порушень на їх попередження [41].

Важливим напрямом розвитку є також цифрова трансформація державного фінансового контролю. У провідних країнах світу активно використовуються технології автоматизованого аналізу великих масивів даних, цифрового аудиту та штучного інтелекту для виявлення ризикових фінансових операцій. Для України особливо актуальним є створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи державного фінансового контролю, яка забезпечуватиме оперативний обмін інформацією між органами державної влади та контрольними органами.

Окремого значення набуває питання контролю за використанням міжнародної фінансової допомоги та ресурсів, спрямованих на відновлення України. Очікується, що у найближчі роки обсяги зовнішнього фінансування залишатимуться значними, що потребуватиме запровадження спеціалізованих механізмів аудиту та підвищення рівня прозорості використання коштів міжнародних партнерів. У цьому контексті Державна аудиторська служба України повинна стати одним із ключових інституційних механізмів забезпечення фінансової підзвітності процесів відновлення держави.

З метою узагальнення перспективних напрямів реформування державного фінансового контролю та визначення їх взаємозв'язку доцільно представити Європейську модель розвитку системи державного фінансового контролю в Україні (рис. 3.3).

Представлена на рисунку 3.3 модель відображає концептуальне бачення розвитку системи державного фінансового контролю в Україні в умовах європейської інтеграції та післявоєнного відновлення держави. Основу моделі становить Державна аудиторська служба України як центральний орган виконавчої влади, уповноважений реалізовувати державну політику у сфері державного фінансового контролю. Ефективність її діяльності безпосередньо залежить від впровадження сучасних

інструментів контролю та адаптації до міжнародних стандартів фінансового управління.

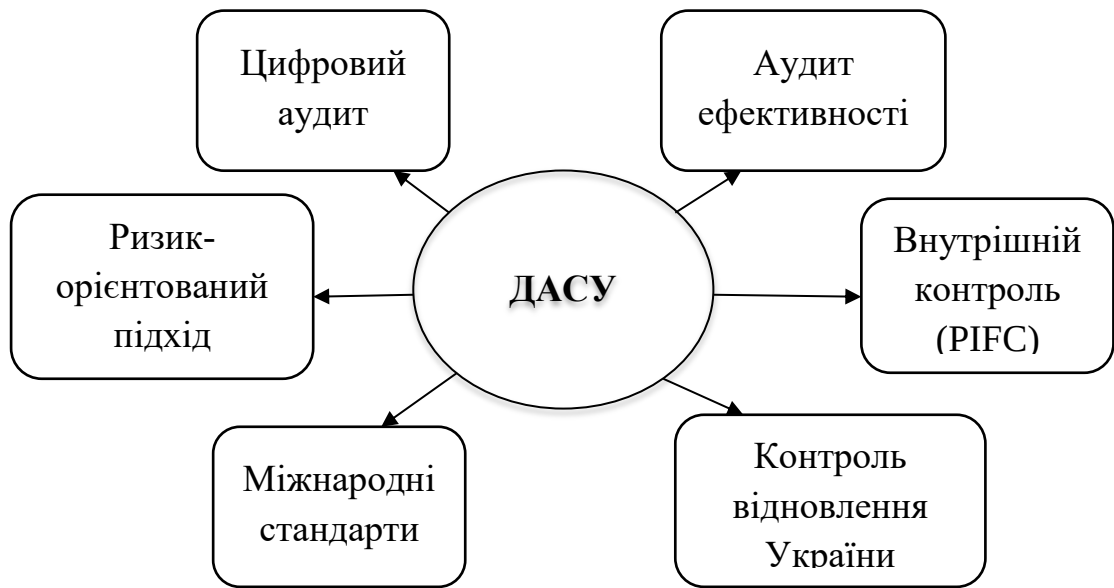

Рис. 3.3. Європейська модель державного фінансового контролю для України

Одним із ключових елементів моделі є цифровий аудит, який передбачає використання сучасних інформаційних технологій, автоматизованого аналізу даних, ризик-індикаторів та елементів штучного інтелекту для виявлення фінансових порушень. Впровадження цифрових інструментів дозволить підвищити оперативність контрольних заходів, зменшити вплив людського фактора та забезпечити своєчасне реагування на потенційні ризики.

Важливу роль у моделі відіграє ризик-орієнтований підхід, який широко застосовується в країнах Європейського Союзу. Його використання дозволяє концентрувати контрольні ресурси на найбільш ризикових напрямках використання бюджетних коштів, що сприяє підвищенню результативності контрольної діяльності та раціональному використанню ресурсів органів фінансового контролю.

Наступним складником моделі є аудит ефективності, який орієнтований на оцінювання економності, ефективності та результативності

використання державних ресурсів. На відміну від традиційного контролю, аудит ефективності спрямований не лише на виявлення порушень, а й на пошук резервів підвищення якості державного управління та вдосконалення бюджетної політики. Його розвиток відповідає сучасним тенденціям функціонування вищих органів державного аудиту в країнах ЄС.

Не менш важливим компонентом виступає система внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту, побудована відповідно до концепції Public Internal Financial Control (PIFC). Саме внутрішній контроль забезпечує своєчасне виявлення та попередження фінансових ризиків безпосередньо на рівні розпорядників бюджетних коштів, що дозволяє зменшити кількість порушень та підвищити рівень фінансової дисципліни [41].

Окреме значення має гармонізація діяльності органів державного фінансового контролю зі стандартами INTOSAI та вимогами Європейського Союзу. Запровадження міжнародних стандартів державного аудиту сприятиме підвищенню якості контрольних процедур, зміцненню інституційної спроможності Держаудитслужби та забезпеченню відповідності української системи фінансового контролю кращим міжнародним практикам.

Особливої актуальності в сучасних умовах набуває контроль за використанням коштів міжнародної фінансової допомоги та ресурсів, спрямованих на післявоєнне відновлення України. Зростання обсягів зовнішнього фінансування потребує посилення прозорості, підзвітності та ефективності використання коштів, що робить цей напрям одним із пріоритетних у перспективному розвитку державного фінансового контролю.

Таким чином, реалізація запропонованої європейської моделі державного фінансового контролю сприятиме формуванню сучасної, прозорої та ефективної системи контролю за використанням державних фінансових ресурсів. Очікуваними результатами її впровадження стануть підвищення рівня фінансової дисципліни, зниження обсягів фінансових порушень, збільшення рівня відшкодування втрат, посилення прозорості

бюджетного процесу та наближення національної системи державного фінансового контролю до стандартів Європейського Союзу. Це, своєю чергою, створить необхідні передумови для зміцнення фінансової безпеки держави та підвищення ефективності управління публічними фінансами.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі проведено комплексне дослідження проблем та напрямів підвищення ефективності державного фінансового контролю в Україні на прикладі діяльності Державної аудиторської служби України. За результатами проведеного дослідження сформульовано такі висновки.

1. Встановлено, що державний фінансовий контроль є важливим елементом системи управління державними фінансами та виступає одним із ключових інструментів забезпечення законності, ефективності та результативності використання державних фінансових ресурсів. У сучасних умовах його значення суттєво зростає у зв'язку з необхідністю забезпечення прозорості бюджетного процесу, підвищення фінансової дисципліни та запобігання неефективному використанню бюджетних коштів.

2. Узагальнення наукових підходів до трактування сутності державного фінансового контролю дозволило визначити його як систему контрольних, аналітичних та аудиторських заходів, спрямованих на забезпечення законності, економності, ефективності та результативності формування, розподілу та використання державних фінансових ресурсів. Встановлено, що сучасна концепція державного фінансового контролю поступово трансформується від моделі виявлення порушень до моделі їх попередження та управління фінансовими ризиками.

3. Досліджено нормативно-правові та організаційні засади функціонування системи державного фінансового контролю в Україні. Встановлено, що провідне місце в системі державного фінансового контролю займає Державна аудиторська служба України, яка реалізує державну політику у сфері контролю за використанням і збереженням державних фінансових ресурсів шляхом проведення державних фінансових аудитів, інспектувань, перевірок закупівель та моніторингу публічних закупівель.

4. За результатами аналізу діяльності Державної аудиторської служби України за 2023-2025 роки встановлено, що контрольна діяльність

характеризувалася значними масштабами та охоплювала широкий спектр фінансово-господарських процесів. Водночас виявлено суттєве скорочення обсягів фінансових порушень, що призвели до втрат державних ресурсів: із 211,0 млрд. грн. у 2023 році до 9,7 млрд. грн. у 2025 році. Така тенденція свідчить про поступове підвищення ефективності контрольних механізмів та посилення превентивної складової державного фінансового контролю.

5. Проведений аналіз результатів державних фінансових аудитів засвідчив їх важливу роль у виявленні неефективних управлінських рішень та ризикових фінансових операцій. Встановлено, що державний фінансовий аудит поступово набуває ознак стратегічного інструменту оцінювання ефективності використання бюджетних ресурсів та формування рекомендацій щодо підвищення результативності діяльності підконтрольних установ.

6. Визначено, що найбільш результативним напрямом діяльності Державної аудиторської служби України залишається моніторинг публічних закупівель. Результати дослідження показали, що завдяки застосуванню ризик-орієнтованого підходу та використанню електронної системи закупівель забезпечується попередження значних обсягів потенційних фінансових порушень ще на стадії проведення закупівельних процедур.

7. Оцінювання показників ефективності державного фінансового контролю засвідчило позитивну динаміку рівня відшкодування виявлених порушень. Частка відшкодованих втрат у загальному обсязі встановлених порушень зросла з 3,0 % у 2023 році до 35,1 % у 2025 році. Разом із тим дослідження показало, що значна частина виявлених порушень залишається невідшкодованою, що негативно впливає на загальну результативність контрольної діяльності.

8. У процесі дослідження виявлено основні проблеми функціонування системи державного фінансового контролю в Україні, серед яких: недостатній рівень відшкодування фінансових втрат, недосконалість систем внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту, обмежене використання

сучасних цифрових технологій, недостатній розвиток аудиту ефективності, наявність значних ризиків у сфері публічних закупівель та вплив воєнного стану на здійснення контрольної діяльності.

9. Обґрунтовано основні напрями підвищення ефективності діяльності Державної аудиторської служби України, до яких віднесено цифровізацію контрольних процедур, розвиток ризик-орієнтованого підходу до планування контрольних заходів, розширення практики аудиту ефективності, удосконалення механізмів реалізації результатів контрольних заходів, посилення внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту, а також підвищення професійної компетентності державних аудиторів.

10. Запропоновано концептуальну модель розвитку державного фінансового контролю в Україні на основі європейського досвіду, яка передбачає впровадження принципів Public Internal Financial Control (PIFC), гармонізацію діяльності органів державного фінансового контролю зі стандартами INTOSAI, розвиток цифрового аудиту, інтеграцію державних інформаційних систем та посилення контролю за використанням коштів міжнародної фінансової допомоги і програм післявоєнного відновлення України.

Отже, реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню ефективності функціонування системи державного фінансового контролю в Україні, забезпеченню прозорого та результативного використання бюджетних ресурсів, зміцненню фінансової дисципліни та наближенню національної системи контролю до європейських стандартів управління публічними фінансами. Це створить необхідні передумови для підвищення фінансової безпеки держави та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції та післявоєнного відновлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Брадул О. М. Фінансовий контроль: теорія, термінологія, практика : навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/FINANSOVYY-KONTROL-navchalnyy-posibnyk.pdf>
2. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Войтенко В. В. Фінансовий контроль як категорія фінансових відносин у системі державного управління. Економіка, управління та адміністрування. 2020. № 1 (91). С. 99-103. URL: <https://ema.ztu.edu.ua/article/view/200869>
4. Глух М. В. Державний фінансовий аудит як різновид державного фінансового контролю. Актуальні проблеми правознавства. 2022. № 1. С. 65-71. URL: <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1330>
5. Гребень С. Є. Види, форми та методи державного фінансового контролю. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 22. С. 111-114. URL: https://www.investplan.com.ua/pdf/22_2017/24.pdf
6. Гуцаленко Л. В., Дерій В. А., Коцупатрий М. М. Державний фінансовий контроль : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 424 с. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/items/bcaffba9-f07f-4584-b826-26398ce8f312>
7. Державна аудиторська служба України. Офіційний вебсайт. URL: <https://dasu.gov.ua>
8. Дика О. С. Суб'єктний склад системи державного фінансового контролю в Україні. Економіка, управління та адміністрування. 2025. URL: <https://ema.ztu.edu.ua/article/view/334505>
9. Дікань Л. В., Шевченко І. О., Дейнеко Є. В., Калінкін Д. В. Державний фінансовий контроль : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/4bac_finan/2019-Dikan-L-V-Shevchenko-I-O-Deyneko-YE--Kalinkin-D-V.pdf

10. Жидовська Н., Петришин Л. Сучасні підходи до державного фінансового контролю як інструменту забезпечення ефективного використання бюджетних ресурсів. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 60. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3892>
11. Кадала В. В. Публічний (державний) фінансовий контроль як інструмент оцінки діяльності державних підприємств в умовах турбулентності. Центральнотукаїнський вісник права та публічного управління. 2025. URL: <https://cu.j.dnuvs.ukr.education/index.php/cuj/article/view/108>
12. Коваленко Ю. М., Скуратівська І. А. Державний фінансовий контроль: сутність і призначення. Вісник Національного університету державної податкової служби України. 2012. № 2 (57). С. 74-79. URL: <https://ema.ztu.edu.ua/article/view/328671>
13. Левицький Я. Ю. Зміст та властивості державного фінансового контролю в забезпеченні економічної безпеки держави. Економіка, управління та адміністрування. 2024. URL: <https://ema.ztu.edu.ua/article/view/328671>
14. Манойленко О. В., Лісіна В. Ю. Теоретичні та методологічні основи визначення сутності системи державного фінансового контролю. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». 2012. № 25 (931), т. 2. С. 184–190. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/10630>
15. Міністерство фінансів України. Державна аудиторська служба України. URL: https://mof.gov.ua/uk/the_state_audit_service_of_ukraine-381
16. Про Державну аудиторську службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.02.2016 № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF>
17. Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту : наказ Міністерства фінансів України від 04.10.2011 № 1247. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11>

18. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Закон України від 26.01.1993 № 2939-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>
19. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19>
20. Про Рахункову палату : Закон України від 02.07.2015 № 576-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19>
21. Публічний звіт Державної аудиторської служби України за 2023 рік. URL: <https://dasu.gov.ua/attachments/>
22. Публічний звіт Державної аудиторської служби України за 2025 рік. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/>
23. Рахункова палата України. Офіційний вебсайт. URL: <https://rp.gov.ua>
24. Результати діяльності Держаудитслужби, її міжрегіональних територіальних органів за січень – грудень 2024 року. URL: <https://dasu.gov.ua/ua/plugins/userpages/3754>
25. Результати діяльності Держаудитслужби, її міжрегіональних територіальних органів у 2025 році. URL: <https://dasu.gov.ua/ua/plugins/userpages/3931>
26. Річні плани роботи та середньострокові пріоритети діяльності Державної аудиторської служби України. URL: <https://dasu.gov.ua/ua/plugins/userPages/553>
27. Саволук Д. Правові засади реалізації контрольних заходів Державною аудиторською службою України. Scientia Report. 2026. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/3496>
28. Савченко Л. А. Правові основи фінансового контролю : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 504 с. URL: <https://yurincom.com/products/pravovi-osnovi-finansovogo-kontrolyu>

29. Стефанюк І. Б. Державний фінансовий контроль: проблеми ідентифікації й визначення системи. Фінанси України. 2009. № 11. С. 12-19. URL: https://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/
30. Чернявська Л. Природа та сутність державного фінансового контролю. Фінансовий простір. 2015. № 1. С. 279-282. URL: <https://fp.lnu.edu.ua/index.php/fp/article/view/654/652>
31. Шевчук О. А. Державний фінансовий контроль : підручник. Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. 432 с. URL: <https://ir.dpu.edu.ua/items/f697fd86-e409-49dd-ae61-8dede3a863e1>
32. Шевчук О. А. Державний фінансовий контроль: наукова парадигма. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2011. № 1. С. 41-50. URL: https://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/
33. Шевчук О. А. Сутність системи державного фінансового контролю. Фінансовий простір. 2015. № 1. С. 304–310. URL: https://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
34. Bundesrechnungshof. Tasks and Status of the German Supreme Audit Institution. URL: <https://www.bundesrechnungshof.de>
35. Cour des comptes. The French Supreme Audit Institution. URL: <https://www.ccomptes.fr>
36. European Commission. Public Internal Financial Control. URL: <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu>
37. European Court of Auditors. Annual Activity Report 2024. URL: <https://www.eca.europa.eu>
38. European Court of Auditors. Official Website. URL: <https://www.eca.europa.eu>
39. Government Accountability Office. About GAO. URL: <https://www.gao.gov/about>
40. INTOSAI Strategic Plan 2023-2028. URL: <https://www.intosai.org>
41. INTOSAI. Official Website. URL: <https://www.intosai.org>

42. ISSAI 100. Fundamental Principles of Public-Sector Auditing. International Organization of Supreme Audit Institutions. URL: <https://www.issai.org>

43. Najwyższa Izba Kontroli. About NIK. URL: <https://www.nik.gov.pl>

44. National Audit Office. About us. URL: <https://www.nao.org.uk/about-us>

45. SIGMA. Principles of Public Administration. OECD/SIGMA. URL: <https://www.sigmaweb.org/publications/principles-public-administration.htm>

АНОТАЦІЯ

Янчак Д.П. Проблеми та напрями підвищення ефективності державного фінансового контролю. Рукопис. Кваліфікаційна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2026. 62 с.

Дипломна робота присвячена дослідженню теоретичних і практичних аспектів державного фінансового контролю та визначенню напрямів підвищення ефективності його здійснення в Україні на прикладі Державної аудиторської служби України. У роботі розкрито економічну сутність державного фінансового контролю, визначено його роль у системі управління державними фінансами та узагальнено сучасні підходи до оцінювання ефективності контрольної діяльності. Проведено аналіз основних показників діяльності Державної аудиторської служби України за 2023-2025 роки, оцінено результати державних фінансових аудитів, ревізій, моніторингу закупівель та ефективність контрольних заходів. Обґрунтовано напрями підвищення ефективності державного фінансового контролю шляхом цифровізації контрольної діяльності, удосконалення ризик-орієнтованих підходів, розвитку механізмів державного аудиту та впровадження міжнародних стандартів INTOSAI.

Ключові слова: державний фінансовий контроль, Державна аудиторська служба України, державний аудит, ревізія, моніторинг закупівель, бюджетні кошти, фінансові порушення, ефективність контролю, цифровізація, INTOSAI.

ABSTRACT

Yanchak D.P. Problems and Directions for Improving the Effectiveness of Public Financial Control. Manuscript. Qualification Thesis for the Bachelor's Degree in Specialty 072 – Finance, Banking, Insurance and Stock Market. Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2026. 62 p.

The thesis is devoted to the study of the theoretical and practical aspects of public financial control and to identifying the directions for improving its effectiveness in Ukraine, using the State Audit Service of Ukraine as a case study. The study examines the economic essence of public financial control, defines its role in the public financial management system, and summarizes modern approaches to evaluating the effectiveness of control activities. The thesis analyzes the main performance indicators of the State Audit Service of Ukraine for 2023-2025, evaluates the results of public financial audits, inspections, public procurement monitoring, and the effectiveness of control measures. The research substantiates the main directions for improving public financial control through the digitalization of control activities, enhancement of risk-based approaches, development of public audit mechanisms, and implementation of the INTOSAI international standards.

Keywords: public financial control, State Audit Service of Ukraine, public audit, inspection, public procurement monitoring, budget funds, financial violations, control effectiveness, digitalization, INTOSAI.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Д.П.Янчак